

Ålands
Ombudsmanna
Myndighet

VEM ÄR VIKTIG?

Förstasidesstoff och ledare i åländsk lokalmedia

ÅOM 2020/108

Publicerad 11.09.2020

Minna Hellström
Högskolepraktikant | Ålands Ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämställdhet, jämlikhet och förhindra diskriminering. Orsaker till diskriminering kan vara kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse. Barnombudsmannen bevakar de åländska barnens intressen och ska vara med och påverka beslut kring allt som rör barns och ungdomars liv på Åland. Myndigheten har vidare till uppgift att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter.

Utöver personlig rådgivning ska myndigheten bedriva förebyggande informationsarbete, ingå dialog med olika aktörer och intressenter samt ta fram olika underlag och oberoende rapporter med analyser och rekommendationer vad gäller de rättighetsområden som berörs av myndighetens uppdragsområde. Diskrimineringsombudsmannen är tillsynsmyndighet i landskapet för jämställdhets- och diskrimineringsfrågor inom landskapets behörighet enligt lagstiftningens föreskrifter.

Mer information finns på www.ombudsman.ax

Kontaktuppgifter:

Johanna Fogelström-Duns, diskriminerings- och barnombudsman, myndighetschef

Johanna.fogelstrom@ombudsman.ax, tel. 018–25565

Benjamin Sidorov, patient- och klientombudsman

benjamin.sidorov@ombudsman.ax, tel. 018–25267 (telefonid: måndag-fredag, kl. 9-11)

Konsumentrådgivning

tel. 018–25589

Adress: Elverksgatan 10, Mariehamn (Kvarteret iTiden). Kom ihåg att boka tid före besök.

Ombudsmannanämnden

Ålands landskapsregering tillsätter ombudsmannanämnden för en mandatperiod på två år. Nämnden består av medlemmar med särskild sakkunskap vars uppgift det är att bistå myndigheten vad gäller de frågor som faller inom ramen för arbetet för diskriminerings-, barn-, patient- och klientombudsmannen.

Medlemmar 2019–21: Leif Jansson, ordförande; Lotta Angergård, vice ordförande;

Sofia Enholm, medlem; Kim Hansson, medlem; Henrik Lagerberg, medlem; Marie-Louise Nordberg, medlem; Sara Bru, ersättare; Dan Sundqvist, ersättare; Chris Sviberg, ersättare.

Rapportens skribent

Den här studien är genomförd av högskolepraktikant **Minna Hellström** under perioden april-juni 2020.

ALLA KAN BLOMSTRA
I ETT BÄRKRAFTIGT SAMHÄLLE
PÅ FREDENS ÖAR

Innehållsförteckning

Figurförteckning	4
Förord	5
Inledning	6
Teori	6
1979: FN lyfte fram frågan på agendan.....	6
Jämställdhet och media i Norden.....	6
Media.....	6
Global Media Monitoring Project.....	7
Daglig nyhetsmedia – en traditionell kanal.....	8
Ett åländskt perspektiv på media och förtroende.....	8
Metod	9
Förstasidan – nyheten med bild	11
Stora skillnader mellan tidningarna.....	11
Kändisar, konst, media och sport	12
Kategorier enligt kön	12
Flickor och pojkar i bild	13
Förstasidan – nyhet	14
Männen dominerar stort.....	14
Politik och regering samt ekonomi.....	15
Kategorier enligt kön	15
Ledare	16
En könsmässig aspekt.....	16
Vem skriver om vilket ämne?	17
Analys	17
Förstasidan nyhet med bild	17
Flickor och pojkar	17
Förstasidan nyhet	17
Ledare.....	18
Sammanfattning och diskussion	18
Källor	20
Bilagor	22
Bilaga 1: Svensk översättning av kategorier från GMMP (2015).....	22

Figurförteckning

Diagram 1: Könsfördelning per månad Nya Åland 2019	11
Diagram 2: Könsfördelning per månad Ålandstidningen 2019	11
Diagram 3: Nyhet enligt kategori Nya Åland 2019	12
Diagram 4: Nyhet enligt kategori Ålandstidningen 2019	12
Diagram 5: Kategorier enligt kön Nya Åland 2019	12
Diagram 6: Kategorier enligt kön Ålandstidningen 2019	12
Diagram 7: Flickor och pojkar per månad samt kategorier Ålandstidningen 2019.....	13
Diagram 8: Flickor och pojkar per månad samt kategorier Nya Åland 2019.....	13
Diagram 9: Könsfördelning per månad Nya Åland 2019	14
Diagram 10: Könsfördelning per månad Ålandstidningen 2019	14
Diagram 11: Nyhet enligt kategori Nya Åland 2019	15
Diagram 12: Nyhet enligt kategori Ålandstidningen 2019	15
Diagram 13: Kategorier enligt kön Nya Åland 2019	15
Diagram 14: Kategorier enligt kön Ålandstidningen 2019	15
Diagram 15: Ledare enligt kategori Nya Åland 2019.....	16
Diagram 16: Ledare enligt kategori Ålandstidningen 2019	16
Diagram 17: Ledarskribent enligt kön Nya Åland 2019.....	16
Diagram 18: Ledarskribent enligt kön Ålandstidningen 2019	16
Diagram 19: Kategorier enligt kön Nya Åland 2019	17
Diagram 20: Kategorier enligt kön Ålandstidningen 2019	17
Diagram 21: Könsfördelning nyhet med bild (Nya Åland och Ålandstidningen 2019).....	18
Diagram 22: Könsfördelning nyhet utan bild (Nya Åland och Ålandstidningen 2019).....	19

Tabeller

Tabell 1: Kategorisering enligt kön.....	10
Tabell 2: Kategorier (GMMP, 2015).....	10

Förord

Alla fem nordiska länder återfinns regelbundet på topp-tio listan av FN:s jämställdhetsindex. Vi lever i världens mest jämställda region. Detta till trots finns det mycket kvar att göra. Jämställdhet mellan könen är inget som kommer gratis utan är resultatet av många års medvetet arbete och ökad kunskap. Det har dessutom krävt, och kräver fortsättningsvis, lagstiftning för att säkerställa att män, kvinnor, pojkar och flickor samt könsminoriteter ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter i vårt samhälle. Vår lagstiftning fastställer att det är förbjudet att diskriminera på bas av kön, graviditet, könsidentitet och könsuttryck. Myndigheter, arbetsgivare och läroanstalter har skyldighet att främja jämställdhet mellan män och kvinnor på ett målinriktat och planerat sätt. Offentliga organ som utövar makt ska ha en representation om minst 40 procent av kvinnor eller män. Representation är viktigt och nödvändigt för att säkerställa ett jämlikt deltagande i beslutsfattande. En jämställd representation ger både män och kvinnor möjlighet att påverka och att bidra med kunskap, erfarenheter och perspektiv. Jämställdhet är en identifierad central hörnsten för att uppnå social hållbarhet globalt och på Åland.

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppdrag att främja jämställdhet och förhindra diskriminering enligt jämställdhetslagen. Däri ingår att följa upp jämställdhetsplanering och ge råd till enskilda personer i frågor som faller under åländsk lagstiftningsbehörighet. Främjandet av jämställdhet måste baseras på kunskap, fakta och könsuppdelad statistik. Det behövs som underlag för att analysera nuläget och kunna bedöma vilka beslut som krävs samt för att avväga hur beslut påverkar män, kvinnor, pojkar, flickor och personer som tillhör könsminoriteter. Främjandet av jämställdhet handlar även om attityder, normer, roller och representation. Vem hörs och i vilka sammanhang?

Den här studien ger en ögonblicksbild av vem som är viktig på Åland uttryckt i de åländska lokaltidningarna under ett år (2019). Vem syns på förstasidan och vem kommer till tals på förstasidans största nyhet? Studien ger en spegelbild av hur representationen av män, kvinnor, pojkar, flickor och könsminoriteter ser ut på den inflytelserika plattform som våra lokaltidningar utgör. Den visar även i vilka frågor och sammanhang som representationen sker. Framförallt slående är den mycket skeva representationen i förstasidans viktigaste nyhet månaderna inför de fyra valen som ägde rum supervalåret 2019. Vi hoppas att rapporten bidrar till eftertanke och fortsatt diskussion om hur vi kan medvetandegöra det som kanske fortfarande är osynliga strukturella hinder på väg mot ett mer jämställt och socialt hållbart Åland.

Vi vill rikta ett stort och varmt tack till högskolepraktikant Minna Hellström som på uppdrag av myndigheten genomfört den här studien och författat rapporten.

Ålands ombudsmannamyndighet, 11 september 2020

Inledning

Hur kvinnor och män representeras och porträtteras i media är en diskussion som har förts i flera decennier. "Nyhetsmedierna är en maktsfär som har ett stort ansvar för demokratisk samhällsutveckling" konstaterar Edström och Jacobsson (2015, 9), vilket gör att media är intressant att undersöka eftersom det har en starkt avgörande betydelse för hur vi uppfattar omvärlden.

Syftet med denna studie är att undersöka vilka och vad som lyfts fram som viktigt i åländsk lokalmedia, genom att i första hand titta på förstasidan och de två nyheter som är utmärkande. I andra hand genom att kategorisera ledaren, tidningarnas opinionsbildande text. Genom att räkna personer ett helt år kommer följande frågor att besvaras;

1. Vad och vilka lyfts fram på första sidan?
2. Vilket utrymme får kvinnor, män, flickor, pojkar och andra*?
3. Hur ser tidningarnas opinionsbildande ut?

Den åländska kontexten är extra intressant att undersöka, dels på grund av Ålands särdrag och de utmärkande stereotyper ett litet samhälle har, men framförallt på grund av mediatätheten i förhållande till befolkningen.

I det dagliga valet av vad som lyfts fram och vad som lämnas ute är nyhetsmedia en väsentlig faktor att räkna med i skapandet av ett demokratiskt samhälle. Media spelar en avgörande roll för kulturella normer och värden i samhället, vilket innebär att de har en betydelsefull roll i att konstruera och förstärka bilden av kvinnor och män. (Nordiska ministerrådet, 2017) Lokalmedia har fortsättningsvis en hög status som tillförlitlig informationskanal trots dagens enorma informationsflöde, vilket gör att det är viktigt att undersöka. En jämställd nyhetsrapportering kan kännas som en självklarhet i teorin, men behöver inte betyda att det fungerar i praktiken.

*Med andra avses könsminoriteter och fall då det inte har varit möjligt att koda kön, till exempel spädbarn.

Teori

1979: FN lyfte fram frågan på agendan

Från ett historiskt perspektiv har kvinnor och män i alla tider fått olika mycket utrymme i media. År 1979 inledde Förenta Nationerna [FN] arbetet mot en mer jämställd värld genom **Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor [CEDAW]**, ett internationellt avtal som syftar till att främja kvinnors rättigheter. (FN, 1979) Konventionen följdes av en internationell konferens i Peking år 1995 där 189 länder enades om 12 områden som FN:s medlemsstater aktivt bör arbeta med för att påskynda arbetet med jämställdhet. Ett av de definierade problemområdena är **Kvinnor och massmedia** som särskilt betonar att man bör öka kvinnors tillgång till och deltagande i massmedia, samt arbeta för en balanserad och icke-stereotypisk porträttering av kvinnor. (FN, 1995) Samma år genomfördes den första globala undersökningen av kvinnor och män i media genom **Global Media Monitoring Project [GMMP]**, som sedan dess har återkommit vart femte år och har en stark tyngdpunkt i arbetet mot en jämställd nyhetsrapportering. (GMMP, 2015).

Med andra ord var 1995 en viktig milstolpe för jämställdhet i media. Under de senaste 25 åren har utvecklingen förvisso gått framåt, men fortfarande finns det mycket kvar att jobba med.

Jämställdhet och media i Norden

De nordiska länderna rankas ofta högt i sammanhang som handlar om jämställdhet. Till exempel **Global Gender Gap Index**, som i den senaste undersökningen 2019 placerar fyra nordiska länder i topp; Island, Norge, Finland och Sverige. (WEF, 2019). Ett annat exempel är **European Institute for Gender Equality [EIGE]**, som placerar Sverige, Danmark och Finland inom de fem främsta länderna i den senaste undersökningen. (EIGE, 2019) De nordiska länderna är i framkant vad gäller jämställdhet inom arbete, hälsa, lön, kunskap, ekonomi och politik. (WEF, 2019; EIGE, 2019) Fastän de nordiska länderna ofta är framstående vad gäller jämställdhet betyder det inte att ett jämställt samhälle ännu är uppnått, vilket undersökningarna av media visar tydliga tecken på.

Media

Media har de senaste decennierna utvecklats från att mest rapportera om politik till att idag inkludera betydligt mjukare nyheter och underhållning. Media

bidrar till det demokratiska samhället genom att forma, upprätthålla och ibland till och med reformera sociala identiteter och normer. (Curran, 2011)

Kopplingen till det demokratiska samhället handlar dels om att granska makten och producera saklig media med hög kvalitet, dels om att skapa dialog mellan olika samhällsgrupper och skapa politik. Politik, som i grund och botten handlar om att driva sina egna intressen, påverkas av vilka grupper individer identifierar sig med och känner sig hotade av. Identiteter som de flesta kan relatera till kopplas till nationalitet, etnicitet, klass, kön, sexualitet, religion, ålder eller region, vilka alla har starka influenser på individernas röstningsbeteende. Mediekonsumtion influerar med andra ord individens uppfattning om vilka de är, var de passar in och vilka som kan ses som ett hot, samtidigt som normer bidrar till en gemensam förståelse av vad som är accepterat och inte i form av beteende och attityder. (Curran, 2011) Media reflekterar och förstärker inte bara sociokulturella mönster, normer och stereotyper utan kan också ses som en viktig opinions- och kulturskapare. (Ross och Padovani, 2016) Medias roll kan med andra ord ses som avgörande för att främja jämställdhet i samhället.

”Nyheter handlar om att välja. Fortfarande väljs kvinnor bort”

- Räkna med kvinnor (Edström och Jacobsson 2015, 9)

Hur kvinnor och män framställs och representeras i media har länge varit föremål för många undersökningar. Ett område som inte har undersökts i lika stor utsträckning är hur personer under 18 år framställs och representeras i media, vilket denna studie vill lyfta fram genom att också inkludera dem i granskningen av tidningarnas förstasida. Hart (1992) konstaterar till exempel att barn är de mest fotograferade medlemmarna i samhället, men likväl den grupp som får komma minst till tal.

Den som skapar media påverkar också vad som produceras (Ross och Padovani, 2016). Dagligen sker ett medvetet val av vilka nyheter som ska lyftas fram för att locka läsare. Att omedvetet exkludera vissa samhällsgrupper säger mer om det demokratiska och jämställda samhället än vad man skulle tro.

Global Media Monitoring Project

Global Media Monitoring Project är världens mest omfattande undersökning av kvinnor och män i media. Den första undersökningen genomfördes 1995 i 71 länder världen över och har sedan dess varit återkommande vart femte år. I den senaste undersökningen år 2015 medverkade 114 länder. Mätningen genomförs under en och samma dag, där de 12–14 största nyheterna kodas och klassificeras enligt en mängd variabler. De första undersökningarna baserades på traditionell media, tidningar, tv och radio, för att i de senare även inkludera webbnyheter och Twitter. Metoden har fått kritik för att enbart baseras på en dag i nyhetsflödet, kritikerna menar att en dag i nyhetsmedia kan domineras av en och samma nyhet och att resultatet således inte är representativt. GMMP menar dock att resultatet är jämförbart med andra undersökningar och det faktum att undersökningen återkommande visar på samma trender talar sitt tydliga språk, GMMP är tillförlitligt och resultatet bör tolkas som riktigt. Undersökningens resultat är glasklart; männen dominerar nyhetsflödet. (GMMP, 2015)

”Nyheterna speglar huvudsakligen mäns verkligheter”

- Räkna med kvinnor (Edström och Jacobsson 2015, 14)

I det globala nyhetsflödet är 76% män och 24% kvinnor. Av de som uttalar sig i media är 8 av 10 yrkesföreträdare inom politik, ekonomi och företag män, likaså är 4 av 5 experter män. I den första undersökningen 1995 utgjorde kvinnorna bara 17% av utrymmet i media, vilket visar på en viss utveckling men som i de senaste två undersökningarna har stagnerat. Ytterligare är politik och sport de kategorier som männen främst dominerar globalt sett, kvinnorna får mest utrymme inom kategorin vetenskap och hälsa. En viss ökning inom de politiska nyheterna har noterats, vilket speglar att kvinnorna blir allt mer aktiva inom politiken världen över. Intressant för denna undersökning är även att kvinnorna tenderar vara mer synliga i lokala nyheter än i nationella och internationella. (GMMP, 2015)

I enbart tidningar får kvinnor 26% av utrymmet och männen 74%. (GMMP, 2015) Vad gäller de nordiska länderna är nyhetsrapporteringen något mer jämställd än det globala genomsnittet men skillnaden är marginell. Den genomsnittliga siffran

för tv, radio, tidningar, webb och Twitter är bäst i Sverige med 30% kvinnor i nyhetsflödet, tätt följt av Finland och Norge med 27% vardera. I Danmark är siffran 25% och Island 18%. (Nordiska Ministerrådet, 2017)

Daglig nyhetsmedia – en traditionell kanal

I alla nordiska länder har traditionell media en stark tyngdpunkt trots digitaliseringens inverkan på mediavärlden (Nordiska ministerrådet, 2017). Förtroendet för institutioner är rent allmänt högt i Finland och framförallt daglig nyhetsmedia innehar högt förtroende. I en återkommande och världsomfattande undersökning konstaterade Reuters Institute år 2019 att finländarnas förtroende för massmedia för andra året i rad är högst i hela världen, efter att 59% uppgav att de litar på medier i allmänhet. I jämförelse med Sverige där 39% uppgav att de litar på de flesta nyheter i media. Att media har rykte om sig att vara pålitligt i Finland beror troligen på den låga nivån av samhälllig polarisering, i jämförelse med länder som USA eller Turkiet, samt journalisternas starka yrkeskultur som värderar objektivitet och oberoende högt. (Reuters Institute, 2018; 2019)

”I verkligheten kritiserar nog finländarna medierna men litar på dem på ett helt annat sätt än övrig information som sprids på nätet”

- Elina Grundström, ordförande för Opinionsnämnden (Svenska Yle, 2018)

Med andra ord kan man konstatera att media är viktigt i Finland och att förtroendet för media generellt sett är högt. Frågan är om förtroendet är lika högt på lokal nivå som på nationell?

Ett åländskt perspektiv på media och förtroende

Åland är med sina drygt 30 000 invånare ett mediatätt landskap, med två dagstidningar och två radiostationer. Denna studie kommer att fokuseras till de två dagstidningarna, Nya Åland och Ålandstidningen, två olika tidningar med en gemensam historia.

Nya Åland grundades efter den så kallade tidningskrisen 1981, då chefredaktören Hasse Svensson avskedades från Ålandstidningen och istället grundade tidningen Nya Åland. Tidningen utkommer fem dagar i veckan både som digital- och

papperstidning, samt två dagar i veckan digitalt. Upplagan slutade räknas i antal exemplar under 2010-talet och idag uppger tidningen att de har 12 000 läsare. (Lindberg, 2011; Nya Åland, 2020a) Ålandstidningen grundades 1891 och är en del av koncernen Ålands Tidnings-Tryckeri Ab, det äldsta och ledande tidnings- och tryckeriföretaget på Åland. Tidningen utkommer sex dagar i veckan både som digital- och papperstidning, samt en dag i veckan digitalt. Enligt egen utsago är Ålandstidningen *”Ålands största och ledande tidning”* med drygt 8 000 upplagor per vecka. (Lindberg, 2017; Ålands Tidnings-Tryckeri Ab, 2019)

Tidningarna har ett synnerligen lika tidningsformat men är inte okomplicerat jämförbara. Upplaga och antalet läsare redovisas på olika sätt och således bygger beskrivningen av dem främst på antaganden. Om man går bakåt i tiden till början av 2000-talet kan en tydlig trend noteras där Ålandstidningens upplaga var betydligt större än Nya Ålands. År 2010 redovisades ca 9 100 respektive 6800 exemplar av Upplagekontrollen i Helsingfors (Nya Åland, 2011). Att trenden har fortsatt inom samma ramar fram till 2020 är ett rimligt antagande, vilket kan styrkas med Ålandstidningens goda ekonomiska resultat de senaste åren. (Ålands Tidnings-Tryckeri Ab, 2019) Vad gäller organisationen skiljer sig tidningarna åt. Nya Åland har både en VD och en chefredaktör medan Ålandstidningen istället har en person med båda roller. Vid ingången av 2019 arbetade det totalt sett 17 personer på Nya Ålands redaktion, varav 53% kvinnor och 47% män. På Ålandstidningens redaktion arbetade det i början av 2019 totalt 20 personer, 35% kvinnor och 65% män (Nya Åland 2019, Ålandstidningen 2019). Siffrorna inkluderar ansvarig utgivare, nyhetschef, kvällschef, redaktörer, fotografer och redigerare.

Bägge tidningar står inför stora utmaningar i en tid där media och tidningar förändras och digitaliseringen blir allt mer påtaglig. En jämställd nyhetsrapportering och en jämställd arbetsplats är något som allt fler nyhetsorganisationer i Sverige arbetar med, enligt Edström och Jacobsson (2015), som ytterligare konstaterar att det sällan prioriteras i en tidningsbransch som karaktäriseras av snabba förändringar, stor osäkerhet och knappa ekonomiska ramar. På Åland har det inte tidigare förekommit någon liknande undersökning av den här omfattningen, därför fyller denna rapport en

lucka som kan främja en mer jämställd nyhetsrapportering.

Vad gäller förtroendet för media är det exceptionellt högt i Finland och enligt en undersökning av Ålands Statistik och Utredningsbyrå [ÅSUB] (2018) följer ålänningarna den finländska trenden. 44% hade ganska eller mycket stort förtroende för tidningar och nästan tre av fyra svarande (74%) tar del av nyheter från de åländska tidningarna minst fem dagar i veckan.

”Nästan tre av fyra svarande (74%) tar del av nyheter från de åländska tidningarna”

- Ålands Statistik- och Utredningsbyrå (ÅSUB, 2018)

I förhållande till övrig media tar endast 33% del av åländska radio- och tv-kanaler minst fem dagar i veckan. Ålänningarna konsumerar även i stor grad både finländska och svenska tidningar, radio- och tv-kanaler. Kvinnor konsumerar åländska tidningar i lite större grad än män, vad gäller radio- och tv är männen något större konsumenter än kvinnor. Konsumtionen stiger i takt med åldern och personer som är över 70 år är de största konsumenterna av både tidningar, radio- och tv-kanaler. Studien visade på ett visst samband mellan mediekonsumtion och förtroende för tidningar i allmänhet. (ÅSUB, 2018)

Det råder inte några tvivel om att media spelar en tung roll som samhällsaktör. Media reflekterar sociokulturella mönster, normer och stereotyper, vilket i förlängningen påverkar det demokratiska och jämställda samhället. Ytterligare är förtroendet för media i både Finland och på Åland bland de högsta i världen, vilket innebär att konsumenterna förhåller sig till media på ett tillförlitligt sätt och att media innehar hög trovärdighet. Media har makten att varje dag bestämma vilka nyheter som är intressanta eller viktiga och vem som får uttala sig, vilket argumenterar för att media har makten att antingen förhindra eller förbättra samhället ur ett jämställdhetsperspektiv (Edström och Mølster, 2014).

Trots upprepade undersökningar är en icke jämställd nyhetsrapportering fortsättningsvis ett globalt problem. Denna studies syfte är att undersöka nyhetsrapporteringen ur ett åländskt perspektiv.

Metod

Tidsperioden som har analyserats är alla tidningar som har utkommit måndag till fredag under 2019, bortsett från röda dagar. Metoden har anpassats till fullo efter materialet, efter att ha övervägt både diskursanalys och innehållsanalys som är vanligt förekommande vid mediaanalyser. De ratade metodernas fokus ligger främst i texter och analys av ord (se till exempel O’Keeffe, 2013), vilket ledde till beslutet att istället anpassa metoden efter materialet.

Studiens uppbyggnad har istället sin grund i Global Media Monitoring Project, vilket ger studien det stöd den behöver. GMMP är betydligt mer omfattande än denna studie, men grundar sig i att främst räkna personer och kategorisera nyheterna. Rent konkret har denna studie utförts i tre delar. De första två delarna fokuserar på första sidans två största nyheter, för att få en bild av vilka som får komma till tals och vad som lyfts fram som viktigt. Båda tidningar lyfter ofta fram två nyheter på sin första sida, en nyhet med en bild [1] och en nyhet utan bild [2].

Ålandstidningen
09.01.2019

2. Nyhet utan bild

1. Nyhet med bild

De flesta tidningar ser ut som exemplet ovan. I enstaka fall har nyheten utan bild (2) saknats och i sådant fall inte registrerats.

Genom att räkna vilka som är med på nyheten med bild samt vem som är direkt citerad eller central person i nyheten utan bild är avsikten att skapa en konkret uppfattning om vilka som lyfts fram och får utrymme i åländsk lokalmedia.

Personerna i nyheterna delas in enligt följande kategorier;

Tabell 1: Kategorisering enligt kön

Kön
1. Kvinnor
2. Män
3. Annat
Under 18
1. Flickor
2. Pojkar
3. Annat

Vid räknandet har alla vars kön kunnat avgöras räknats in, det vill säga att personer vars ansikte inte syns tack vare till exempel en uniform inte har räknats med. Brandmän eller personer på långt avstånd är ett konkret exempel. I vissa fall har bildtexten eller nyheten i sin helhet varit till nytta för att avgöra kön eller ålder.

Bägge nyheter har ytterligare kategoriseras enligt kategorier från GMMP för att få en bild av vilka ämnen tidningarna prioriterar samt inom vilka ämnen kvinnor, män, flickor, pojkar och andra förekommer. För fullständig lista och svensk översättning, se bilaga 1. Huvudrubrikerna är dock följande;

Tabell 2: Kategorier (GMMP, 2015)

Kategorier
1. Vetenskap och hälsa
2. Sociala frågor och juridik
3. Brott och våld
4. Kändisar, konst, media och sport
5. Ekonomi
6. Politik och regering

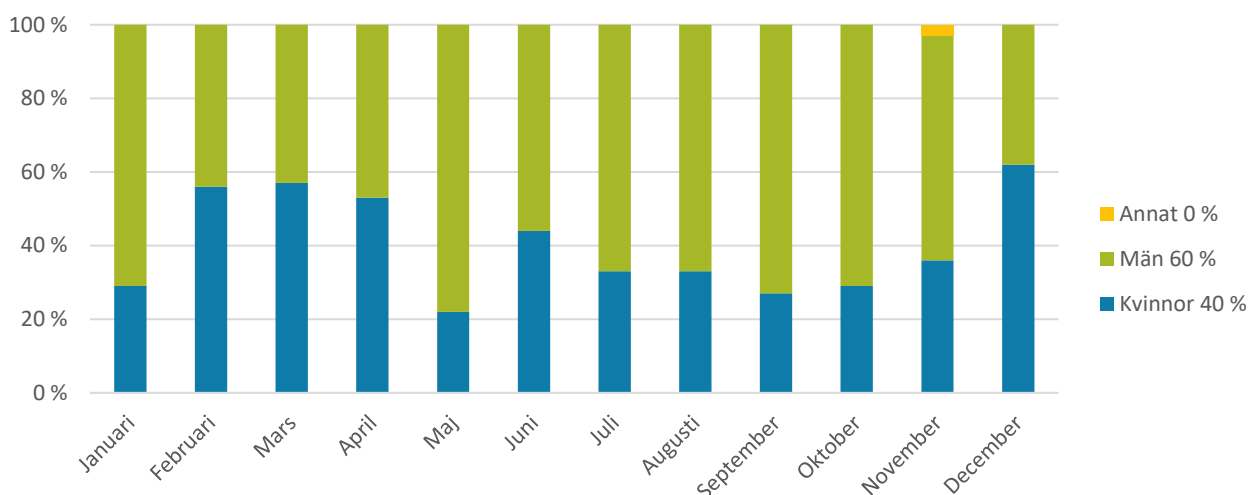
Under undersökningens gång har återkommande specifika nyheter för Åland antecknats för att vara konsekvent vid kategoriseringen, se bilaga 1.

Den tredje delen analyserar tidningarnas opinionstext och analyserar således tidningarnas ledare. Ledaren kartläggs enligt samma kategorier som nämndes i föregående stycke, ytterligare kartläggs även skribentens kön. Av de sammanställda resultaten bör ett mönster kunna tolkas och ge en bild av jämställdhet, representation och vilka ämnen tidningarna prioriterar på förstasidan och på ledarplats. Kvaliteten bör vara

tillräckligt hög och hållbar för att göra en analys eftersom insamlingen baseras på att räkna redan existerande material. Ytterligare är kategoriseringen omfattande och detaljerad och den stora mängden material bör kunna visa ett tydligt mönster. Utrymmet för egna tolkningar är litet och den metodiska datainsamlingen bör uppfylla kriterierna för att vara sanningsenlig och konsekvent.

Studien kommer bara att skrapa på ytan inom ämnet, men samtidigt skapa goda möjligheter för vidare fördjupning.

Diagram 1: Könsfördelning per månad Nya Åland 2019

Förstasidan – nyheten med bild

Med förstasidans nyhet med bild avses nyheten med en tillhörande bild. Insamlingen har skett genom att räkna hur många kvinnor, män eller andra som syns på bilden. Resultatet redovisas enligt månader, samt enligt kategorier och i vilka kategorier könen förekommer.

Stora skillnader mellan tidningarna

I Nya Åland dominerar männen 8 av 12 månader. Den största skillnaden hittas i maj (22% kvinnor, 78% män), vilket kan förklaras med tre omslagsbilder på IFK Mariehamn med ett stort antal herrspelare som höjer statistiken markant för männen.

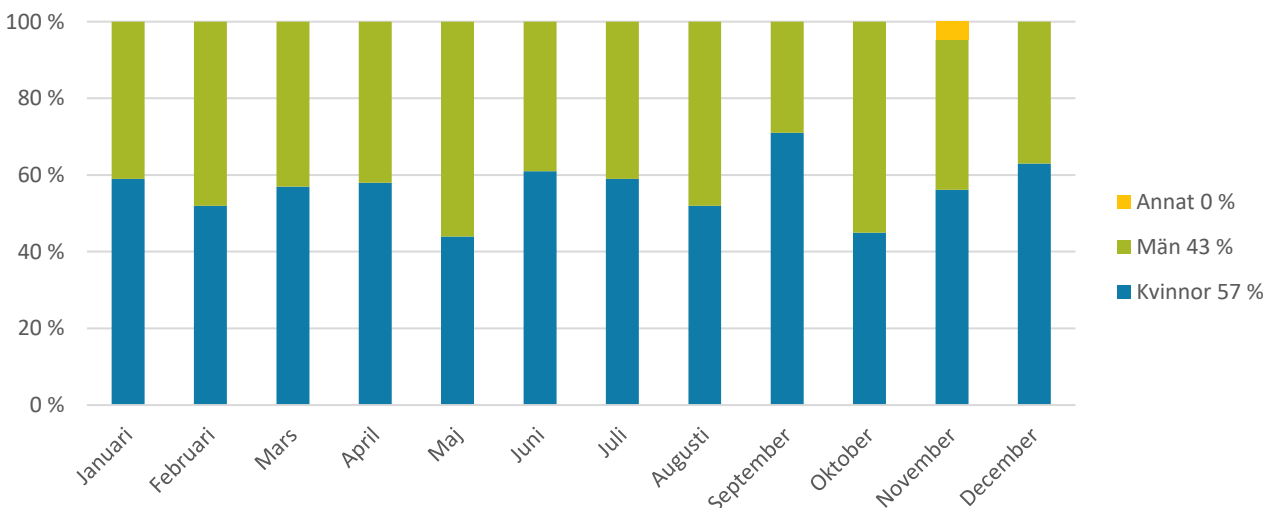
I Ålandstidningen är det kvinnorna som dominerar 10 av 12 månader. Den största skillnaden hittas i september (71% kvinnor, 29% män), då en bild på Prideparaden bidrog med 30 kvinnor.

Totalt sett förekommer det 40% kvinnor och 60% män på Nya Ålands bildnyhet, respektive 57% kvinnor och 43% män på Ålandstidningens bildnyhet. Den stora skillnaden kan förklaras med att Nya Åland under hela året hade 12 förstasidor med IFK Mariehamns herrlag som bildnyhet, Ålandstidningen ägnade hälften så många förstasidor åt samma fotbollslag.

Trots supervalåret kunde inga signifikanta skillnader noteras i april, maj eller oktober. Männen fick något mera utrymme än kvinnorna i Nya Åland under EU-vallet i maj och lagtings- och kommunalvalet i oktober.

Endast en person förekommer inom kategorin annat i båda tidningar, vilket är en person som ingår i kategorin könsminoritet från ett evenemang på stadsbiblioteket i november.

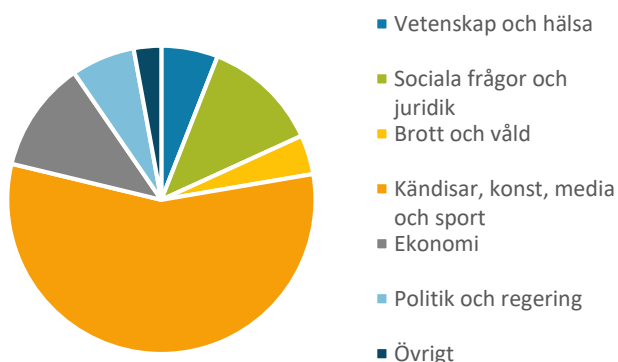
Diagram 2: Könsfördelning per månad Ålandstidningen 2019

Kändisar, konst, media och sport

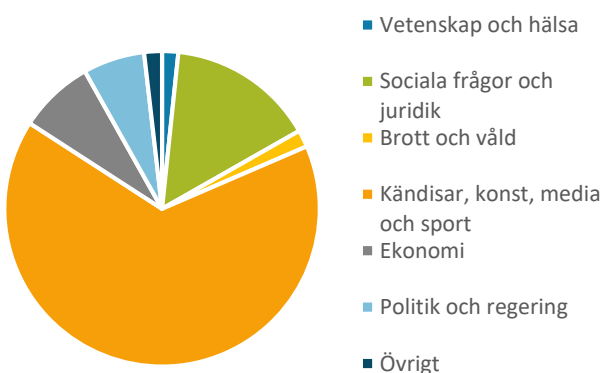
När det kommer till kategoriseringen finns det en kategori som står ut i båda tidningar; **kändisar, konst, media och sport** (57% i Nya Åland, 66% i Ålandstidningen). Det är ofta person- eller gruppreportage på första sidan av allmän karaktär, vilket är orsaken bakom den dominerande kategorin.

Diagram 3: Nyhet enligt kategori Nya Åland 2019

I övrigt finns det två kategorier som utmärker sig. **Sociala frågor och juridik** (12% i Nya Åland, 15% i Ålandstidningen), vilket till stor del beror på att stormen Alfrida dominerade nyhetsflödet i januari och återkom flertalet gånger under året. Den tredje största kategorin är **ekonomi** (12% i Nya Åland, 8% i Ålandstidningen).

Diagram 4: Nyhet enligt kategori Ålandstidningen 2019

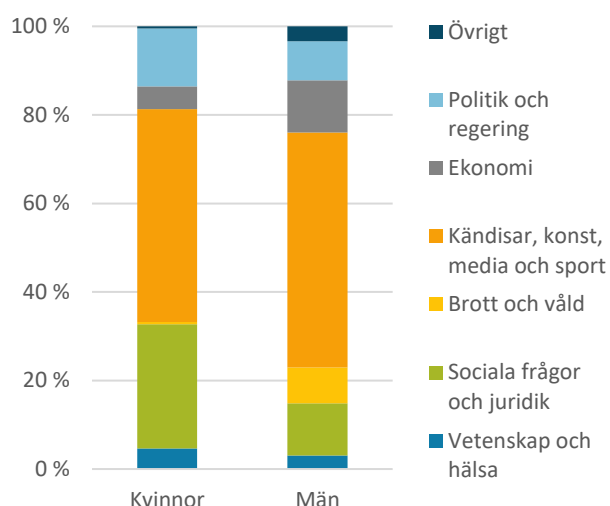

Skillnaderna mellan tidningarna är små, Ålandstidningen lyfter fram nyheter inom sociala frågor och juridik i större grad än Nya Åland, samtidigt som Nya Åland har mera nyheter inom kategorin vetenskap och hälsa.

Kategorier enligt kön

Tittar man på könsfördelningen är det tydligt att kvinnor förekommer i större grad än män i kategorin sociala frågor och juridik. Männerna förekommer främst i nyheter om politik och regering och även inom brott och våld är männen betydligt mer förekommande.

Diagram 5: Kategorier enligt kön Nya Åland 2019

Jämför man tidningarna med varandra följer de relativt samma trender med några skillnader. Männerna förekommer i större grad inom politik och regering i Ålandstidningen, medan kvinnorna förekommer i större grad inom sociala frågor och juridik i Nya Åland.

Diagram 6: Kategorier enligt kön Ålandstidningen 2019

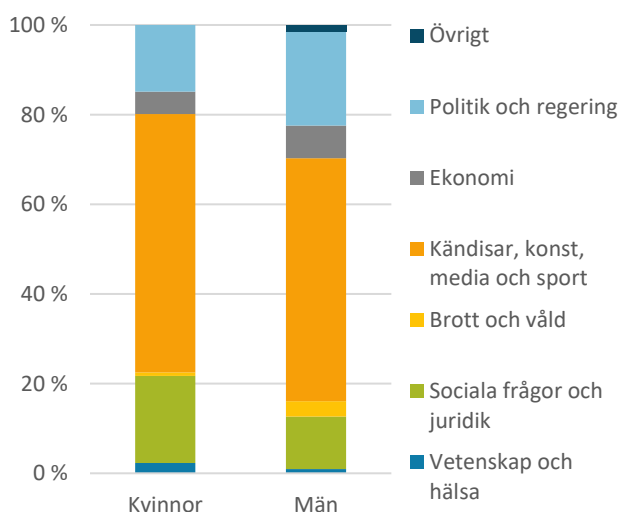
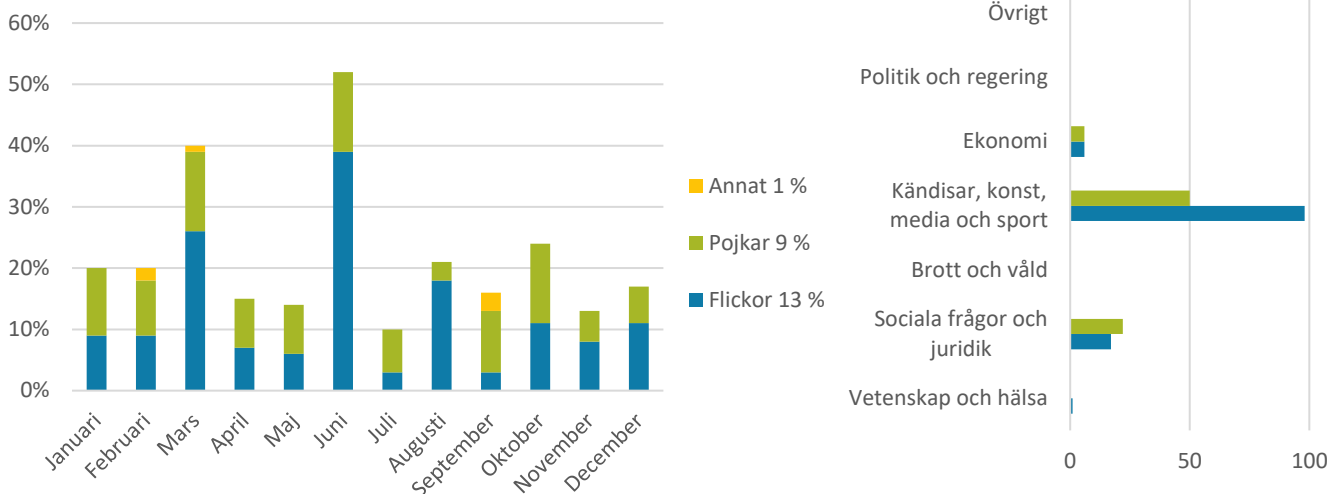

Diagram 8: Flickor och pojkar per månad samt kategorier Nya Åland 2019

Flickor och pojkar i bild

Med flickor och pojkar avses alla som inte är myndiga, det vill säga alla under 18 år. Räknandet av flickor och pojkar redovisas som ett %-tal i förhållande till det totala antalet personer i nyheten med bild på första sidan. Det relativt höga talet under vissa månader beror på att flickor och pojkar oftast förekommer i stora grupper när de är med på bild. Flickor och pojkar får varierande grad av utrymme över månaderna. I Nya Åland förekom de på bild mest i juni (52%) och minst i juli (10%), medan de i Ålandstidningen förekom främst i april (57%) och minst i oktober (5%). Annat utgörs av bebisar vars kön inte kunde definieras. I genomsnitt utgör flickor, pojkar och annat 23% av det totala antalet personer på förstasidans bild i Nya Åland, respektive 32% i Ålandstidningen.

Gemensamt för bägge tidningar är att flickor förekommer i större grad än pojkar, framförallt Ålandstidningen hade betydligt flera flickor och pojkar på bild än Nya Åland. I snitt får flickor och pojkar utrymme på fem förstasidor per månad i Ålandstidningen, respektive fyra förstasidor per månad i Nya Åland. Främst förekom de i nyheter i kategorin **kändisar, konst, media och sport**, samt i liten grad i kategorin sociala frågor och juridik.

Ytterligare är det värt att notera att Nya Åland i juli genomförde ett projekt i samarbete med Rädda Barnen på Åland där man konstaterade att flickor och pojkar får väldigt lite utrymme i tidningen.

Diagram 7: Flickor och pojkar per månad samt kategorier Ålandstidningen 2019

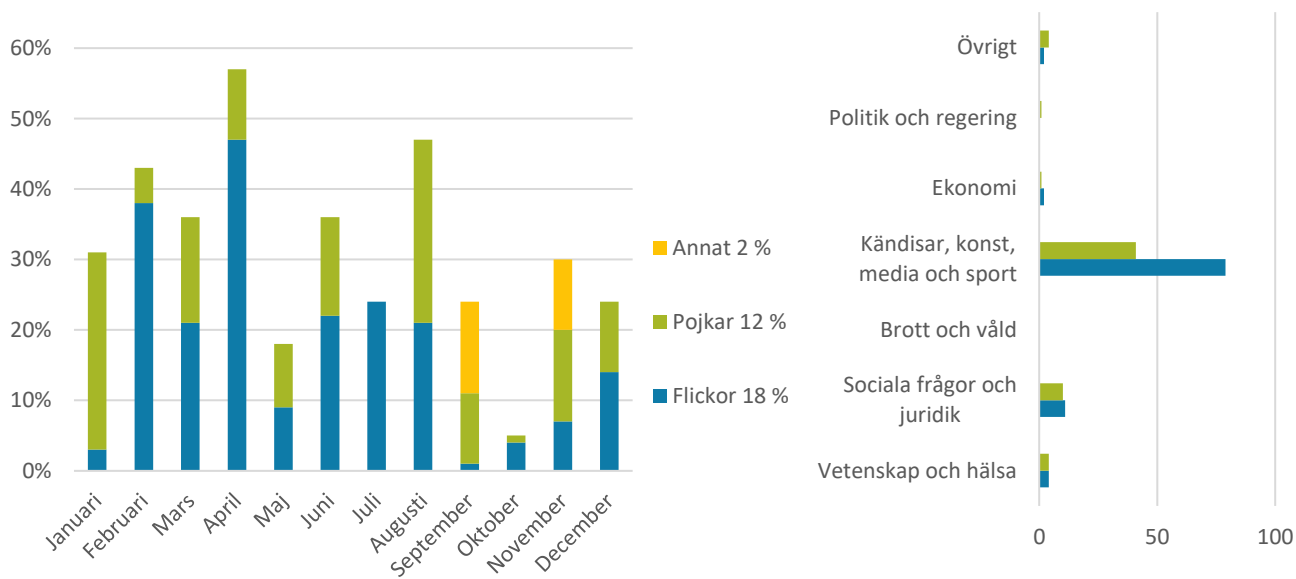
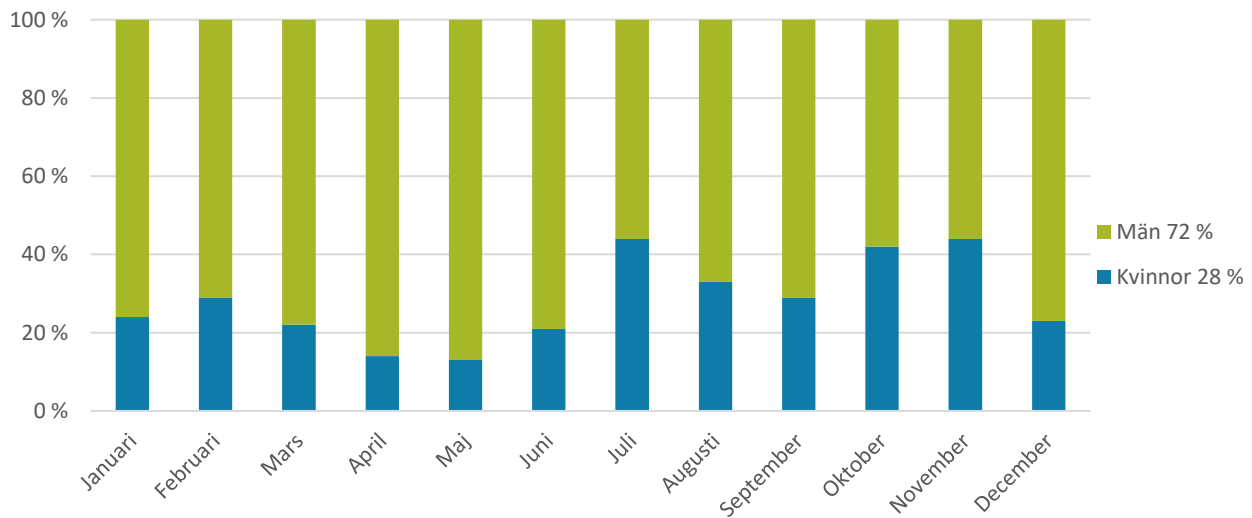

Diagram 9: Könsfördelning per månad Nya Åland 2019

Förstasidan – nyhet

Med förstasidans nyhet avses nyheten som utmärks genom en större rubrik men saknar bild. Insamlingen har skett genom att räkna vem som är direkt citerad eller central person i nyheten. Inga personer under 18 år eller inom kategorin andra förekom i denna nyhet under hela året, därför redovisas resultatet endast enligt kvinnor och män samt enligt kategorier.

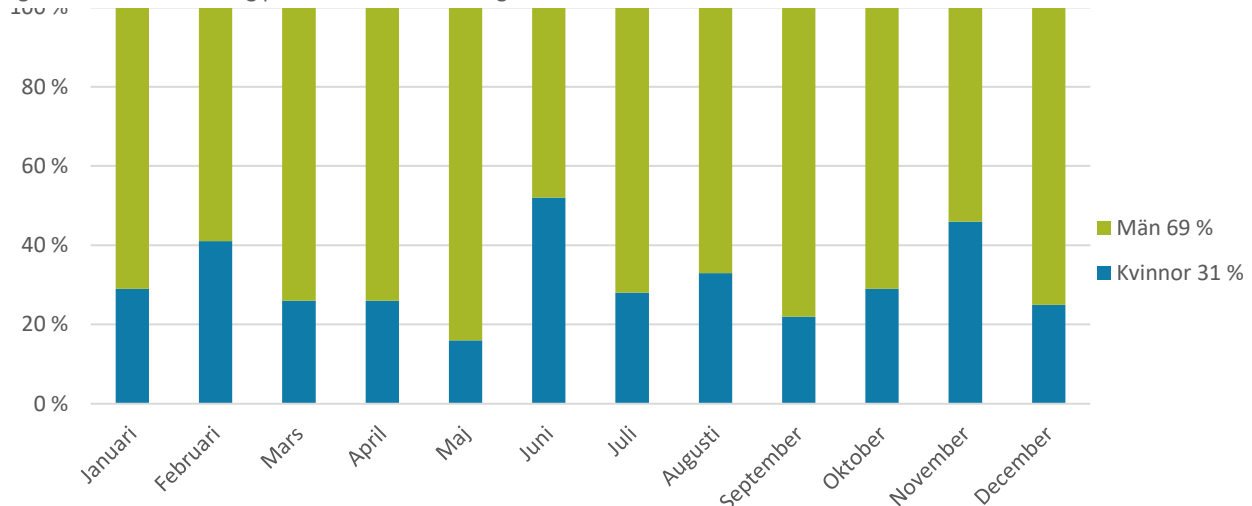
Männen dominerar stort

Denna typ av nyhet är definitivt männens arena, i båda tidningar är det i cirka 70% av nyheterna en man som är direkt citerad eller central person. Männerna dominerar i Nya Åland 12 av 12 månader, samt 11 av 12 månader i Ålandstidningen.

Största skillnaden hittas i maj i både Nya Åland (13% kvinnor, 87% män) och Ålandstidningen (16% kvinnor och 84% män).

Det råder inga tvivel om att könsfördelningen är skev i denna typ av nyhet. Förklaringen hittas i att mansdominansen är stor bland talespersoner och experter, samt att rapporteringen inom brott och våld ofta handlar om män. Kvinnorna får något mera utrymme under juni respektive juli, samt november. Under valmånaderna april, maj och september dominerar männen stort, intervallet var mellan 70–90%. Nyheterna som i övrigt dominerade under året var poststrejken, Jysks näringsrätt, fastighetsaffärer, Föglötunneln, räddningsmyndigheten och kommunreformen.

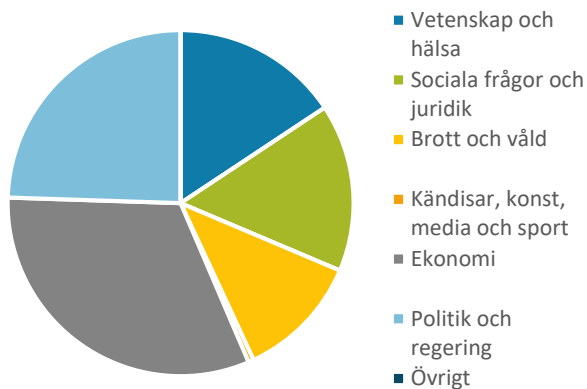
Diagram 10: Könsfördelning per månad Ålandstidningen 2019

Politik och regering samt ekonomi

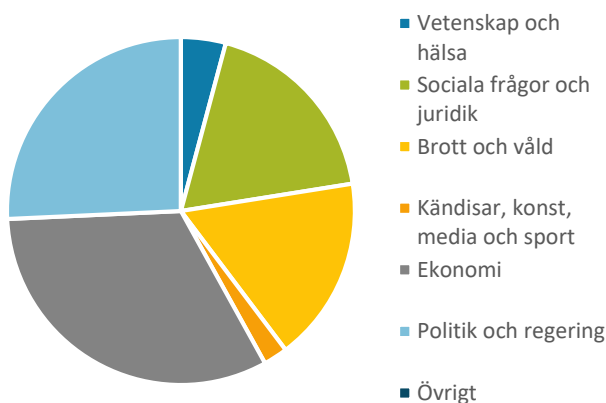
Generellt sett är det nyheter inom **politik och regering** samt **ekonomi** som dominerar. I bägge tidningar utgör kategorierna tillsammans drygt 60% under hela året. Ytterligare är sociala frågor och juridik en stor kategori i bägge tidningar (16% i Nya Åland, 16% i Ålandstidningen).

Diagram 11: Nyhet enligt kategori Nya Åland 2019

Om man jämför tidningarna hittas flera skillnader. Nya Åland har betydligt större mängd nyheter inom vetenskap och hälsa, vilket beror på den stora mängden gallupar som har genomförts under året. Ålandstidningen har istället mera nyheter inom sociala frågor och juridik samt brott och våld.

Diagram 12: Nyhet enligt kategori Ålandstidningen 2019

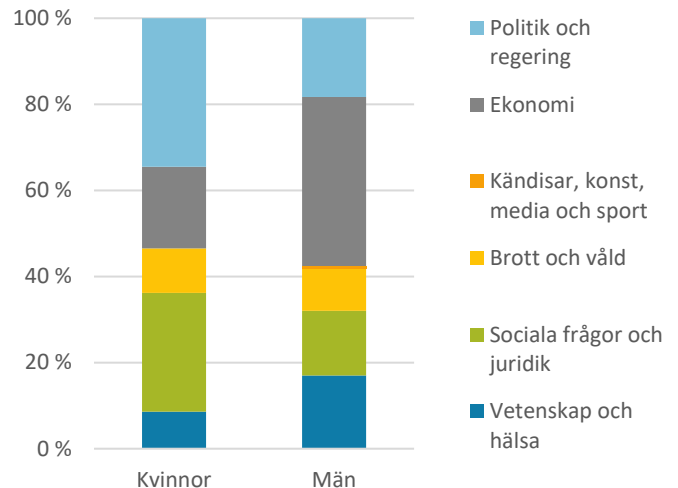

Vetenskap och hälsa är den enskilt största kategorin som ger upphov till störst skillnad mellan tidningarna.

Kategorier enligt kön

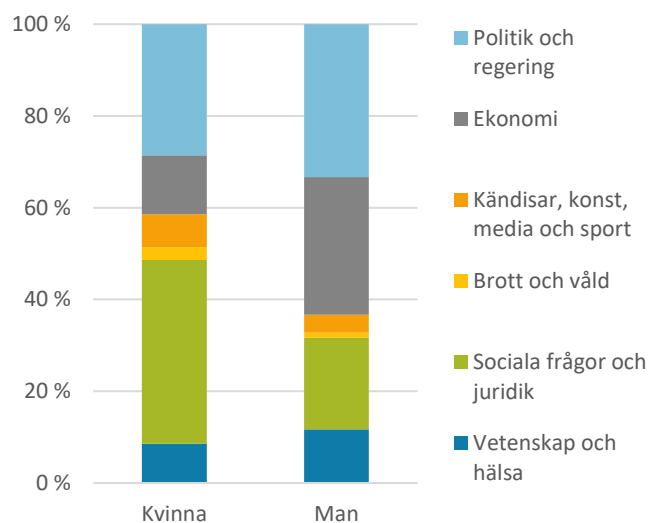
Könsfördelningen innehåller väsentliga skillnader. Männerna dominerar framförallt de ekonomiska nyheterna och kvinnorna får mest utrymme i nyheter om sociala frågor och juridik.

Diagram 13: Kategorier enligt kön Nya Åland 2019

Vad gäller tidningarna var för sig är det stapeln för kvinnor som skiljer sig mest. I Ålandstidningen förekommer kvinnor allra mest i sociala frågor och juridik, medan de i Nya Åland främst förekommer inom politik och regering. Vad gäller männen upptar de i Ålandstidningen ungefär lika stort utrymme i nyheterna om politik och regering samt ekonomi. Generellt sett skiljer sig trenderna åt i stor grad mellan tidningarna.

Diagram 14: Kategorier enligt kön Ålandstidningen 2019

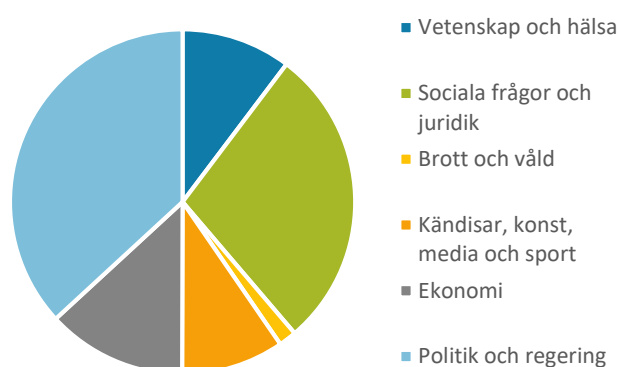

Ledare

Ledaren hittas dagligen efter första sidan i båda tidningar. Åsikterna i texten är skribentens egna och fungerar som opinionsbildande, de är med andra ord ett utmärkt sätt att lyfta fram ämnen i samhällsdebatten.

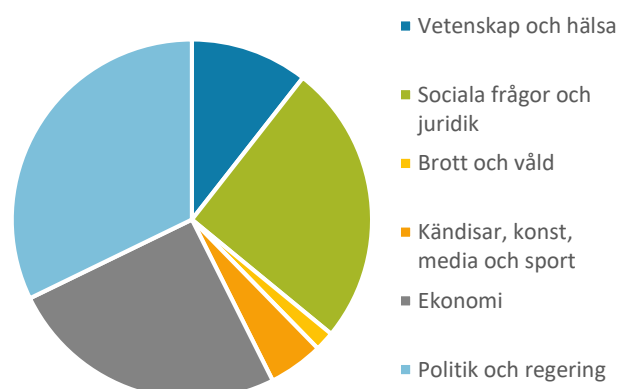
Generellt sett är ledarsidan en av de faktorer som skiljer sig åt mest mellan tidningarna. Bägge ägnar en stor del av sina ledarsidor åt samma kategorier, i stor grad **politik och regering** (Nya Åland 37%, Ålandstidningen 32%) men även sociala frågor och juridik (Nya Åland 29%, Ålandstidningen 25%).

Diagram 15: Ledare enligt kategori Nya Åland 2019

Nya Ålands ledarskribenter skriver mest om politik och regering men även sociala frågor och juridik är en stor kategori. Ekonomi är inte en lika stor kategori för Nya Åland, medan Ålandstidningen har nästan lika många ledare om ekonomi som politik och regering.

Diagram 16: Ledare enligt kategori Ålandstidningen 2019

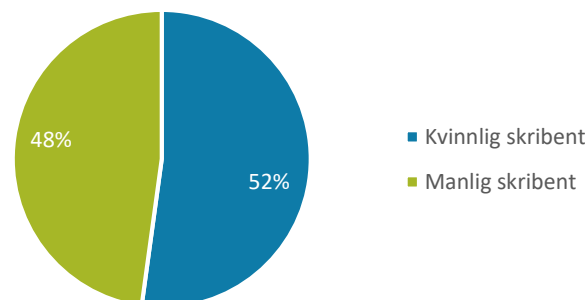

Sammanfattningsvis är det vissa skillnader mellan vilka ämnen tidningarna väljer att lyfta fram på ledarplats.

En könsmässig aspekt

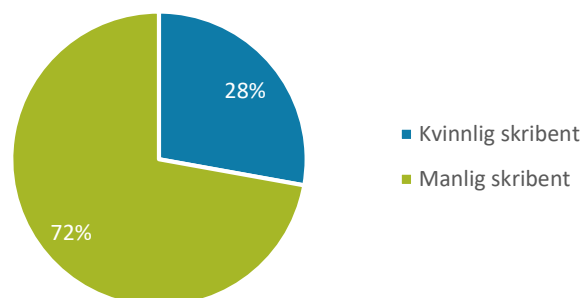
Det är inte alla reportrar som skriver ledare utan ofta är det återkommande skribenter som figurerar på ledarsidorna. Könsbalansen mellan skribenterna är väldigt jämn i Nya Åland men desto mera skev i Ålandstidningen.

Diagram 17: Ledarskribent enligt kön Nya Åland 2019

Under 2019 hade Nya Åland 52% kvinnliga ledarskribenter respektive 48% manliga. Ålandstidningens könsbalans var inte lika jämn, endast 28% av ledarna skrevs av kvinnor och 72% av män.

Diagram 18: Ledarskribent enligt kön Ålandstidningen 2019

Under årets lopp förekom det dessutom en mängd gästledare av inbjudna skribenter. Könsbalansen mellan de inbjudna skribenterna var 50%–50% i båda tidningar.

Vem skriver om vilket ämne?

När det kommer till vilka ämnen respektive kön skriver om finns vissa skillnader. Majoriteten av de kvinnliga skribenterna i båda tidningar skriver om sociala frågor och juridik, i viss grad även politik och regering. Männerna å sin sida skriver framförallt om politik och regering, speciellt i Nya Åland. I Ålandstidningen skriver männen ungefär lika mycket om politik och regering eller ekonomi.

Diagram 19: Kategorier enligt kön Nya Åland 2019

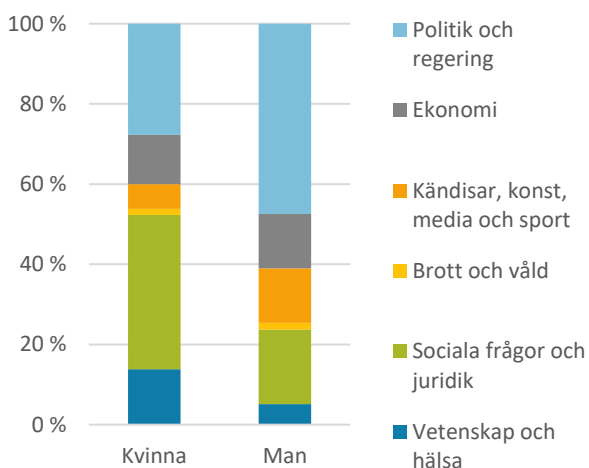
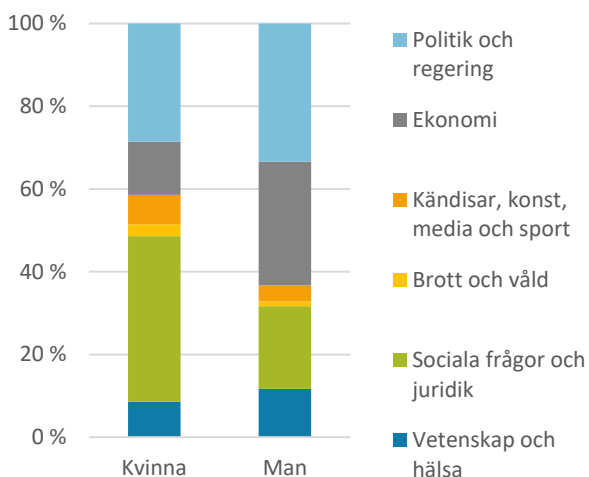

Diagram 20: Kategorier enligt kön Ålandstidningen 2019

Trenderna mellan tidningarna följs åt av figurerna att döma. Kvinnor skriver något mera om vetenskap och hälsa i Nya Åland, vilket männen också gör i Ålandstidningen. I Ålandstidningen är det däremot störst skillnad vad gäller kategorin ekonomi, i förhållande till Nya Åland.

Analys

Genom att räkna och metodiskt samla in data från de åländska tidningarna har en bild skapat av dels vad och vem tidningarna lyfter fram på förstasidan, dels vilka ämnen tidningarna prioriterar i sin kanal för att skapa opinion.

Förstasidan nyhet med bild

Kvinnor och män får förhållandevis lika stort utrymme på förstasidan av tidningen i nyheten med en bild. I förhållande till GMMP där kvinnorna endast utgjorde 26% av utrymmet i nyhetsmedia är de åländska siffrorna betydligt bättre. Ålandstidningen avviker från all annan statistik, där kvinnorna totalt sett får 60% utrymme och männen 40%. Nya Ålands siffror är tvärtom, men 40% kvinnor är betydligt närmare en jämlik nyhetsrapportering är den internationella siffran. Kändisar, konst, media och sport var utan tvekan den dominerande kategorin.

En direkt faktor som kan förbättras är sportrapporteringen. Herrlagen dominerar förstasidan stort i förhållande till damlagen, trots att både IFK Mariehamn och Åland United spelar i den högsta ligan.

Flickor och pojkar

Statistiken visade att flickor och pojkar får totalt cirka 25% av utrymmet i tidningarnas nyhet med bild. Uppfattningen är att siffran är orimligt hög i förhållande till verkligheten, vilket kan förklaras med att flickor och pojkar ofta förekommer i stora grupper när de är med på bild. De förekom mest inom kategorin kändisar, konst, media och sport, knappt alls inom ekonomi och ingenting inom politik och regering.

Att flickor och pojkar inte får komma till tals i nyheter som berör beslut är allvarligt ur en demokratisk aspekt, speciellt under ett supervalår med inte mindre än fyra olika val. Den uppenbara bristen på aktiva politiska ungdomsförbund eller organiserad ungdomsverksamhet är tydlig.

Förstasidan nyhet

Denna typ av nyhet var den som gav upphov till störst skillnad. Förstasidans nyhet utan bild är utan tvekan männens arena – cirka 70% av de direkt citerade är nämligen män. 30% kvinnor är fortsättningsvis bättre än den internationella siffran 24%, men det är ingen tvekan om att denna typ av

nyhet även är nyheten med mest förbättringspotential.

Mansdominansen är generellt sett stor bland personer som får komma till tals i denna typ av nyhet och utgörs ofta av politiker, företagsledare, näringslivsrepresentanter eller övriga experter. Det är dock ett märkligt faktum att könsfördelningen är så snedvriden, eftersom de två senaste lantråden har varit kvinnor, samtidigt som fem av sju partier har kvinnliga partiledare. Det är likväl tydligt att utan dessa profiler eller näringslivets framstående kvinnor skulle statistiken vara ännu mer skev. Återkommande namn, som Johanna Boijer-Svahnström, Katrin Sjögren, Veronica Thörnroos, Eva Fellman eller Nina Rasmus, bidrar markant till att öka statistiken för kvinnors utrymme. Trots detta är det endast 3 gånger av 10 som tidningarna citerar en kvinna.

Det finns med andra ord skäl för tidningarna att fundera över vilka kvinnliga företagsledare, näringslivsrepresentanter, politiker och övriga kunniga det finns på Åland, för att sänka tröskeln att ringa en kvinnlig expert istället för en manlig. Det finns goda exempel på redaktioner som har gjort stora förbättringar genom att sammanställa en lista med kvinnliga experter att ringa när det behövs ett citat (se Falck, 2014). Även Rättviseförmedlingen är ett lysande exempel på att det går att göra skillnad genom att räkna representationen, synliggöra skevheter och efterlysa personer som kan bredda representationen genom att leta i nya nätverk (Rättviseförmedlingen, 2019).

Ledare

Ledarna innebär i sig en viss makt när de lyfter fram specifika frågor på dagordningen och in i samhällsdebatten. På ledarsidan hittades stora skillnader mellan tidningarna. Ålandstidningen, som uttalat borgerlig tidning (Samtal, 2019), ägnar sig till stor del åt nyheter inom det ekonomiska fältet där frågor som berör självstyrelsen och näringslivet hör hemma. Nya Åland å sin sida, med en uttalat obunden politisk linje (Nya Åland, 2020b), ägnar sig betydligt mera åt sociala frågor och juridik. Återkommande teman på Nya Ålands ledarsidor är frågor som berör klimat, miljö, jämställdhet och sociala frågor.

Tidningarna visar med andra ord upp en tydlig skiljelinje. Politik och ekonomi är ämnen som Ålandstidningen gärna lyfter fram, vilket även syns i

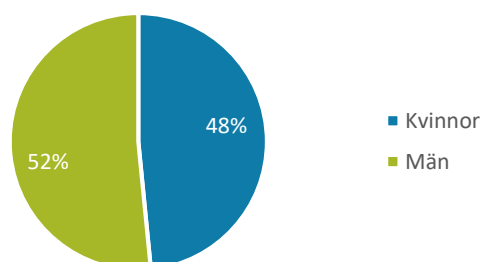
könsbalansen mellan skribenterna där 72% av Ålandstidningens ledare skrevs av män. Nya Åland har en betydligt mer jämlik könsbalans bland skribenterna, med 52% kvinnor och 48% män. Värt att nämna är också att det på Ålandstidningen vid inledningen av 2019 jobbade 35% kvinnor och 65% män, medan det på Nya Åland jobbade 53% kvinnor och 47% män.

Sammanfattning och diskussion

”Att nå förstasidan är synonymt med att man är viktig” konstaterar Edström (2002). Förstasidan fyller inte bara en funktion i att upplysa eventuella köpare om tidningens innehåll, utan syftar även till att locka läsare och väcka intresse. Vilka är det då som hamnar på de åländska lokaltidningarnas förstasidor och lyfts fram som viktiga?

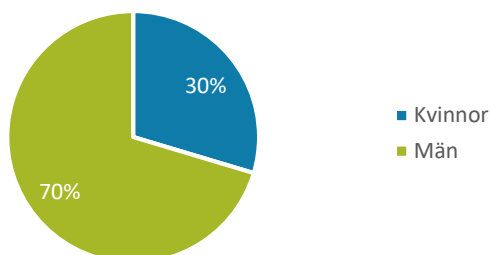
Först och främst är det stor skillnad på nyheterna som lyfts fram. Som konstaterats tidigare (se Curran, 2011) har media utvecklats från att endast rapportera om politik till att även inkludera underhållning och mjukare nyheter. Grovt sett kan man säga att nyheten med bild är nyheten som ger värde åt den underhållande delen av tidningen, genom en mer lokal och avslappnad känsla. Denna nyhet är ofta ett reportage med en person, grupp eller organisation, som faller in under kategorin **kändisar, konst, media och sport**. Det är här kvinnor samt flickor och pojkar förekommer i stor utsträckning. Faktum är att nyhetsrapporteringen i denna typ av nyhet är slående jämställd när det kommer till kvinnor och män.

Diagram 21: Könsfördelning nyhet med bild (Nya Åland och Ålandstidningen 2019)

Den andra nyheten utan bild karaktäriseras av vad tidningarna till stor del bestod av tidigare, rapportering om politik. I denna typ av nyhet dominerar **politik och regering** samt **ekonomi** och som tidigare konstaterats är detta människens arena.

Diagram 22: Könsfördelning nyhet utan bild (Nya Åland och Ålandstidningen 2019)

8 av 10 yrkesföreträdare och 4 av 5 experter som får utrymme i tidningarna är män enligt GMMP (2015) och de åländska siffrorna är inte långt ifrån. Kvinnorna har börjat knappa in på männen tack vare att de idag är betydligt mer framträdande i den politiska världen (Edström och Jacobsson, 2015) men fortsättningsvis är utrymmet snedvridet till männens fördel. De tre valmånaderna var bland de sämsta månaderna för kvinnornas utrymme, vilket till exempel kan ha sin orsak i att endast 36% av lagtingskandidaterna var kvinnor (Ålands Radio och Tv, 2019). Det fördes många debatter om detta under valåret där bland annat det hätska politiska klimatet pekades ut som en orsak. Det är med andra ord en fråga som både tidningar och samhället borde arbeta med, dels genom att ge kvinnor mera utrymme men dels genom att förbättra den samhälleliga debatten.

När det kommer till flickor och pojkar får de endast utrymme i nyheten med bild och lyfts sällan fram i allvarigare eller viktiga sammanhang. De förekommer i princip aldrig i nyheter som faller under kategorierna politik och regering eller ekonomi. Statistiken överensstämmer onekligen med påståendet att barn är de mest fotograferade medlemmarna i samhället, men även de som blir minst lyssnade på, vilket ytterligare bekräftas av att flickor, pojkar och andra under 18 år ofta förekommer i stora gruppbilder. Det är ett faktum att det är de som i framtiden ska leva med dagens beslut kring politik och ekonomi, därför är det under all kritik att de inte får utrymme i viktiga frågor som berör samhället.

”Barn är utan tvekan de mest fotograferade och minst lyssnade på medlemmarna av samhället”

- Children’s participation (Roger Hart, 1992)

Det är dags att rösten för personer under 18 år får börja förekomma i åländsk lokalmedia även i sådana sammanhang. På sikt kan det leda till att en större delaktighet i samhället och i framtiden gynna valdeltagande och samhällsengagemang. Det är även värt att nämna att Nya Åland knappt förbättrade statistiken vad gäller flickor och pojkar på bild efter juli månad, trots Rädda Barnen på Ålands projekt.

Generellt sett förekommer kvinnor i betydligt större grad i nyheter som handlar om sociala frågor och juridik, medan männen framförallt dominerade nyheterna om ekonomi. Detta skiljer sig från GMMP (2015), där kvinnor främst förekommer i nyheter om vetenskap och hälsa och männen i politik eller sport.

Som GMMP (2015) konstaterade är lokaltidningar betydligt bättre på att lyfta fram kvinnor än nationella- och internationella tidningar och enligt denna studie är påståendet sant. I den globala undersökningen fick kvinnorna 24% av utrymmet och männen 76%, vilket ändå visar att de åländska lokaltidningarna är bättre på att lyfta fram kvinnor i sin nyhetsrapportering.

”Data och utvärdering är avgörande för att ändra status quo”

- Global Media Monitoring Project 2015 (GMMP, 2015)

För att göra en förändring krävs ett aktivt arbete. Redaktionerna måste mäta, räkna och kartlägga för att göra inkluderandet av kvinnor till en rutinmässig vana. De åländska lokaltidningarna har en mer jämställd nyhetsrapportering än många andra men det betyder inte att det är dags att slappna av och luta sig tillbaka. Istället är det dags att ge flickor och pojkar mera utrymme i viktiga frågor, samt börja ringa kvinnliga experter och ta modell av redaktionerna som räknar kontinuerligt och har förbättrat sina siffror till 50%–50%, vilket de facto återspeglar samhället som vi lever i med hälften kvinnor och hälften män.

Källor

- Curran, J. (2011): *Media and Democracy*. New York: Routledge.
- Edström, M. (2002): *Mediebilderna av kvinnliga chefer i svenskt näringsliv*. Stockholm: SNS förlag.
- Edström, M. & Mølster, R. (Eds.). (2014): *Making Change: Nordic Examples of Working Towards Gender Equality in the Media* (1st edn.). Gothenburg, Sweden: Nordicom.
- Edström, M. & Jacobsson, J. (2015): *Räkna med kvinnor*. Global Media Monitoring Project 2015. Nationell rapport Sverige, Allt är Möjligt.
- European Institute for Gender Equality [EIGE]. (2019): *Gender Equality Index 2019 Work-life balance*. Tillgänglig: file:///C:/Users/MinnaH/Downloads/mhaf19101enn_002.pdf (Hämtad 16.06.2020)
- Falck, G. (2014): Gender equality in the newsroom. In M. Edström & R. Mølster (Eds.), *Making Change: Nordic Examples of Working Towards Gender Equality in the Media* (1st edn.; pp. 57–59). Gothenburg, Sweden: Nordicom.
- Förena Nationerna [FN]. (1979): *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. Tillgänglig: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm> (Hämtad 15.06.2020)
- Förena Nationerna [FN]. (1995): *Beijing Declaration and Platform for Action*. Tillgänglig: <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf> (Hämtad 15.06.2020)
- Global Media Monitoring Project [GMMP]. (2015): *Who Makes the News? Global Media Monitoring Project 2015*. WACC, World Association for Christian Communication. Tillgänglig: <http://whomakesthenews.org/gmmp/gmmp-reports> (Hämtad 30.04.2020)
- Hart, R. (1992): *Children's participation: From tokenism to citizenship*. Italien: UNICEF International Child Development Centre. Tillgänglig: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf (Hämtad 26.08.2020)
- Lindberg, J. (2017): *Åland*. Uppslagsverket Finland: Svenska folkskolans vänner. Tillgänglig: <https://uppslagsverket.fi/sv/sok/view-103684-Aaland2> (Hämtad 10.06.2020)
- Lindberg, J. (2011): *Nya Åland*. Uppslagsverket Finland: Svenska folkskolans vänner. Tillgänglig: <https://uppslagsverket.fi/sv/view-103684-NyaAaland> (Hämtad 10.06.2020)
- Nordiska Ministerrådet. (2017): *Women and men in the news – Report on gender representation in nordic news content and the nordic media industry*. Danmark: TemaNord 2017:527. Tillgänglig: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1092200/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 30.04.2020)
- Nya Åland. (2019): *Nya Åland 2 januari 2019*. Tillgänglig: <http://www.e-pages.dk/nyan/2000/> (Hämtad 15.06.2020)
- Nya Åland. (2020a): *Annonsera i Nya Åland*. Tillgänglig: <https://www.nyan.ax/annonsera/> (Hämtad 20.06.2020)
- Nya Åland. (2020b): *Om Nya Åland*. Tillgänglig: <https://www.nyan.ax/kontakt/om/> (Hämtad 20.06.2020)
- O'Keeffe, A. (2011): *Media and Discourse Analysis*, in Gee, J. & Handford M. (eds), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis*. London: Routledge, p 441-454.
- Samtal. (Jannik Svensson). (2019, 28 augusti): Daniel Dahlén. *Podcasten Samtal*. [Podcast] Hämtad från <https://samtal.ax/daniel-dahlen/>

Reuters Institute. (2018): *Reuters Institute Digital News Report 2018*. University of Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. Tillgänglig: <http://media.digitalnewsreport.org/wp-content/uploads/2018/06/digital-news-report-2018.pdf> (Hämtad 10.06.2020)

Reuters Institute. (2019): *Reuters Institute Digital News Report 2019*. University of Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. Tillgänglig: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/DNR_2019_FINAL.pdf (Hämtad 10.06.2020)

Rättviseförmedlingen. (2019): *Rättviseförmedlingen*. Tillgänglig: <https://rattviseformedlingen.se/> (Hämtad 27.08.2020)

Padovani, C. & Ross, K. (2018): *Advancing gender equality in media industries: An innovative european approach*. *INTERdisciplina*, 7(17), p. 87. doi:10.22201/ceiich.24485705e.2019.17.67521

Karlsson, S. (2018): Reuters Institute: Finländarnas förtroende för massmedia är högst i världen, men vi är redo att tänka kritiskt. *Svenska Yle*. 14 juni. <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/06/14/reuters-institute-finlandarnas-fortroende-for-massmedia-ar-hogst-i-varlden-men-vi> (Hämtad 10.06.2020)

Kullman, A. (2011): Upplagan minskar – liksom glappet. *Nya Åland*. 22 mars. Tillgänglig: <https://www.nyan.ax/nyheter/lokalt/upplagan-minskar-liksom-glappet/> (Hämtad 21.06.2020)

World Economic Forum [WEF]. (2019): *Global Gender Gap Report 2020*. Tillgänglig: <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality> (Hämtad 15.06.2020)

Ålands Statistik och Utredningsbyrå [ÅSUB]. (2018): *Tillitsstudie för Åland 2018*. Rapport 2018:5. Tillgänglig: https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/reports/tillitsstudie_aland_reviderat.pdf (Hämtad 05.06.2020)

Ålands Tidnings-Tryckeri Ab. (2019): *Årsberättelse 2019*. Tillgänglig: https://www.alandstidningen.ax/sites/www.alandstidningen.ax/files/att_arsberattelse_2019.pdf (Hämtad 20.06.2020)

Ålandstidningen. (2019): *Ålandstidningen 2 januari 2019*. Tillgänglig: <http://www.e-pages.dk/alandstidningen/2169/?gatoken=dXNlcl9pZD01N2JlODM5ZjliNjI5NzQ3MGUwMGJlNjEmdXNlcl9pZF90eXBIPWN1c3RvbQ%3D%3D> (Hämtad 15.06.2020)

Ringbom-Fonsell, E. (2019): Färre kvinnor ställer upp i lagtingsvalet. *Ålands Radio och Tv*. Tillgänglig: <https://alandsradio.ax/nyheter/farre-kvinnor-staller-lagtingsvalet> (Hämtad 26.06.2020)

Bilagor

Bilaga 1: Svensk översättning av kategorier från GMMP (2015)

Ämnen	Åländska ämnen
Politik och regering	
<ul style="list-style-type: none"> - Kvinnliga politiker, kvinnliga valkandidater - Fred, fredsförhandlingar, fördrag - Inrikespolitik, regering - Globalt partnerskap - Utländsk/internationell politik, FN - Nationellt försvar, militär, inre säkerhet - Annat om politik 	<ul style="list-style-type: none"> - Näringslivspolitik, räddningsmyndigheten - Kommunreformen - Självstyrelsen - Val och opinionsundersökningar - Politiska beslut
Ekonomi	
<ul style="list-style-type: none"> - Ekonomisk politik, strategier, aktiemarknader - Ekonomisk kris, fusioner - Fattigdom, bostäder, social välfärd, bistånd - Kvinnors ekonomiska deltagande - Sysselsättning - Informellt arbete, gatuförsäljning - Andra arbetskraftsfrågor (strejk, fackföreningar etc.) - Landsbygdens ekonomi, jordbruk, markrättigheter - Konsumentfrågor, konsumentskydd, bedrägeri - Transport, trafik, vägar - Annat om ekonomi 	<ul style="list-style-type: none"> - Föglötunneln, skärgårdstrafiken - PAF - Företag, näringsliv, tillväxt - Upphandling - Sjöfart, skogsbruk och fiske - Köttmärkning - Fastigheter - Ledarskap
Vetenskap och hälsa	
<ul style="list-style-type: none"> - Vetenskap, teknik, forskning, upptäckter - Medicin, hälsa, hygien, säkerhet - Ebola, HIV, AIDS, politik, behandling - Epidemier, virus, smitta, influensa - Preventivmedel, fertilitet, sterilisering - Klimatförändringar, global uppvärmning - Miljö, föroreningar, turism - Annat om vetenskap 	<ul style="list-style-type: none"> - Gallupar - Utredningar - Örnar och fåglar
Sociala frågor och juridik	
<ul style="list-style-type: none"> - Familjerelationer, generationer, föräldrar - Mänskliga-, kvinnliga-, sexuella minoriteters-, religiösa-, minoriteters rättigheter - Religion, kultur, tradition, kontroverser - Migration, flyktingar, främlingsfientlighet, etnisk konflikt - Andra utvecklingsfrågor, hållbarhet etc. - Utbildning, barnomsorg, dagis, universitet, läskunnighet - Kvinnors rörelse, aktivism, demonstrationer - Familjerätt - Rättssystem, rättsväsende, lagstiftning - Katastrof, olycka, hungersnöd, översvämning - Uppror, demonstrationer, allmän oordning - Annat om sociala frågor eller juridik 	<ul style="list-style-type: none"> - Sjukdomar, vård - Jämställdhet, mångfald - Klimataktivism - Äldreomsorg - Språkfrågor - Alfrida

Brott och våld	
<ul style="list-style-type: none"> - Icke-våldsbrott, mutor, stöld, droger, korrupcion - Våldsbrott, mord, bortföring, övergrepp - Våld baserat på kultur, familj eller personliga relationer - Kvinnomord, trakasserier, våldtäkt, sexuellt övergrepp, människohandel - Övergrepp mot barn, sexuellt våld mot barn, försummelse - Krig, inbördeskrig, terrorism, nationellt våld - Annat brott eller våld 	<ul style="list-style-type: none"> - Misstanke om brott - Rättstvist
Kändisar, konst, media och sport	
<ul style="list-style-type: none"> - Kändisnyheter - Konst, underhållning, fritid, bio, böcker, dans - Media, internet, porträtt av kvinnor/män - Skönhetstävlingar, modeller, mode - Sport, evenemang, spelare, träning - Annat inom kändisar, konst, media och sport 	<ul style="list-style-type: none"> - Husdjur - Jakt - Museum - Väder - Idrott